

Makalenin Türü / Article Type : Araştırma Makalesi/ Research Article
Geliş Tarihi / Date Received : 24.07.2024
Kabul Tarihi / Date Accepted : 13.08.2024
Yayın Tarihi / Date Published : 23.09.2024
DOI : <https://doi.org/10.51576/ymd.1521862>
e-ISSN : 2792-0178

İntihal/Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism.

CALLİSTO GUATELLİ’NİN SULTAN ABDÜLAZİZ’İN MÜZİKAL KİMLİĞİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

OKCU, Semih¹

YANAR, Melike²

ÖZ

Bu çalışmada; Sultan Abdülaziz’in, hocası olan Callisto Guatelli’den aldığı Batı müziği eğitimi ile algısına farklı bir yön verip Türk müziğinin yanı sıra Batı müziğine karşı ilgi duymaya başlamasıyla kendini bu alanda geliştirip eserler kaydettiği bilgisine ulaşılmıştır. Bunların sonucunda ise şark ve garp müziği entegrasyonunun sağlandığı ve müzikal özelliklerinin harmanlandığı görülmüştür. Sultan Abdülaziz’in, Guatelli Paşa’dan aldığı derslerle Batı müziğindeki ilerleyişini görmek, iki bestekârın eserleri hakkında yapılan araştırmalar ve incelemelerle mümkündür. Bu bağlamda çalışma içerisinde Sultan Abdülaziz tarafından bestelenen “Valse Davet (Invitation à la Valse)” ve Guatelli Paşa’nın bestelediği “Aziziye Marşı” eserinin analizi yapılmıştır. Bu iki eser nezdinde yapılan incelemeler sonucu, dönemin müzikal anlayışının

¹ Araş. Gör. Dr., Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bilimleri Bölümü, semih.okcu@atauni.edu.tr, ORCID: [0000-0002-9992-9834](https://orcid.org/0000-0002-9992-9834)

² Yüksek Lisans, Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Müzikoloji Anasant Dalı, melikeyanar10@gmail.com, ORCID: [0009-0002-7811-457X](https://orcid.org/0009-0002-7811-457X)

nasıl değiştiği ve Batı müziğinin Osmanlı'daki yeri açığa çıkmaktadır. Araştırma konusu kapsamında, Osmanlı'da Batı müziğinin yeri ve önemine dair çeşitli bilgi ve belgeye yer verilmiş, Sultan Abdülaziz'in aldığı eğitimler sonucunda geliştirdiği kendine özgü müzikal anlayışı ile yaşadığı döneme yenilik getirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışmanın amacı, Osmanlı İmparatorluğu'nun bestekâr Pâdişahlarından biri olan Sultan Abdülaziz'in sanat anlayışında kullandığı tekniklerin işleyişini bilimsel bir çalışma ile ortaya koyup hem bestekârın hem de hocasının ilgili eserlerini hem teknik hem de semiyotik açıdan analiz ederek dönemin müzikal yaklaşımını yansıtmaktır.

Callisto Guatelli'nin Sultan Abdülaziz üzerindeki etkisi, sadece müzikal eğitim ve bilgi birikimi ile sınırlı kalmamış, aynı zamanda Osmanlı İmparatorluğu'nun batı müziği ile olan etkileşimini ve bu müziğin toplumda yayılmasını da sağlamıştır. Guatelli Paşa'nın rehberliği ve Sultan Abdülaziz'in müzikal ilgisi, Osmanlı müziğinin zenginleşmesine ve çeşitlenmesine önemli katkılar yapmıştır. Bu etkileşim, Osmanlı müziği tarihinde önemli bir dönüm noktası olarak var olmaktadır. Araştırmaya konu olan iki eserde de bu etki görülmektedir. Eserler semiyotik açıdan incelendiğinde her iki eserinde benzer müzikal betimlemeler ve müzikal yürüyüşler doğrultusunda bestelendiği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Callisto Guatelli, Sultan Abdülaziz, aziziye marşı, valse davet.

THE EFFECTS OF CALLISTO GUATELLI ON THE MUSICAL IDENTITY OF SULTAN ABDULAZIZ

ABSTRACT

In this study, it has been learned that Sultan Abdülaziz, with the Western music education he received from his teacher Callisto Guatelli, gave a different direction to his perception and started to be interested in Western music as well as Turkish music, and developed himself in this field and recorded works. As a result, it has been seen that the integration of eastern and western music was achieved and their musical characteristics were blended. It is possible to see the progress of Sultan Abdülaziz in Western music with the lessons he received from Guatelli Pasha through research and examinations on the works of the two composers. In this context, the study analyzes the works of “Valse Davet (Invitation à la Valse)” composed by Sultan Abdülaziz and “Aziziye March”

composed by Guatelli Pasha. As a result of the examinations made on these two works, it becomes clear how the musical understanding of the period changed and the place of Western music in the Ottoman Empire.

The aim of this study is to present the functioning of the techniques used in the artistic understanding of Sultan Abdulaziz, one of the composer Sultans of the Ottoman Empire, through a scientific study and to reflect the musical approach of the period by analyzing the relevant works of both the composer and his teacher from both technical and semiotic perspectives. Within the scope of the research topic, various information and documents regarding the place and importance of Western music in the Ottoman Empire were included, and it was concluded that Sultan Abdülaziz brought innovation to the period in which he lived with his unique musical understanding that he developed as a result of the education he received.

Callisto Guatelli's influence on Sultan Abdülaziz was not only limited to musical education and knowledge, but also ensured the Ottoman Empire's interaction with western music and the dissemination of this music in society. Guatelli Pasha's guidance and Sultan Abdülaziz's musical interest made significant contributions to the enrichment and diversification of Ottoman music. This interaction exists as an important turning point in the history of Ottoman music. This effect is seen in both works that are the subject of the research. When the works are examined from a semiotic perspective, it is seen that both works were composed in line with similar musical descriptions and musical walks.

Keywords: Callisto Guatelli, Sultan Abdulaziz, Invitation à la valse, Aziziye march.

GİRİŞ

Sultan Abdülaziz'in pâdişahlığı döneminde, Batı müziğine olan ilgi ve uyum süreci, dönemin müzikal yapısında önemli bir evrimin habercisi olmuştur. Bu dönemde Batı müziği, Osmanlı toplumunda giderek artan bir etki yaratmıştır. Sultan Abdülaziz'in Batı müziğine ilgi duymaya başlaması, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde müzikal ve kültürel değişimlerin izlerini taşımaktadır. Bu yönelim, çeşitli faktörlerin etkisi altında gelişmiştir ve onun kişisel müzikal evriminde önemli bir rol oynamıştır. Abdülaziz'in Türk müziğinin yanı sıra Batı müziği alanına da yönelmesi, Osmanlı İmparatorluğu'nun müzikal ve kültürel değişim süreçlerinin önemli bir yansımasıdır (Aracı, 2014:287-289). Sultan Abdülaziz'in Batı müziğine ilgi duymasının başlıca nedenlerinden biri eğitim ve çevresel etkiler olarak öne çıkar. Sultan Abdülaziz, hükümdarlığı süresince Guatelli Paşa gibi batılı müzik ustalarından aldığı dersler, Batı müziği ile tanışmasında

kritik bir rol oynamıştır. Guatelli Paşa'nın öğretileri ve Sultan Abdülaziz'in kişisel ilgisi, dönemin müzikal anlayışında bir sentez yaratmış, şark ve garp müziği arasında önemli bir etkileşim sağlanmıştır (Baydar, 2010:289-291). Sultan Abdülaziz'in müzikal yetenekleri ve kişisel zevkleri, Batı müziği ile ilgilenmesini teşvik etmiştir. Bu dönemde Avrupa'dan getirilen enstrümanlar ve müzikal formlarla, Pâdişahın müzikal deneyimleri zenginleşmiştir. Bunun yanı sıra 19. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı İmparatorluğu'nda hızlı bir modernleşme süreci yaşanmıştır. Bu süreç, Avrupa'daki sanat ve kültürel akımların Osmanlı toplumuna girişini kolaylaştırmış ve Batı müziği gibi unsurların yaygınlaşmasına zemin hazırlamıştır. Buna ek olarak politik ve diplomatik ilişkiler bazında, Osmanlı Devleti'nin dış ilişkilerinde Batı Avrupa ile yakın temaslar kurması, Batı kültürünün ve müziğinin saray çevrelerinde popüler olmasına yol açmıştır. Sultan Abdülaziz'in Batı müziğine olan ilgisi, bu dış ilişkilerin bir sonucu olarak da değerlendirilebilmektedir. Bu durum, Osmanlı müziğinde Batı etkilerinin entegrasyonu ve yeni müzikal formların oluşumu için bir temel oluşturmakla beraber aynı zamanda, Osmanlı kültürünün Batı ile etkileşimini ve bu etkileşimin sonuçlarını yansıtmaya yardımcı olmaktadır (Işıktaş, 2016: 1115-1119). Osmanlı İmparatorluğu'nda “alaturka-alafranga” müzik algısı, müzikal ve kültürel bir sentezin ürünüdür ve Osmanlı toplumunun müzikal yaşamının önemli bir parçasını oluşturmuştur. Bu kavram, şark ve garp müzik geleneği arasında köprüler kurma çabasını ifade eder ve Osmanlı müziğinin Batı müziği ile etkileşimini tanımlar (Toker, 2012:1118). “Alaturka” ifadesi, Batı müziğinde “Türk tarzında” manasına gelen, Mozart, Beethoven gibi bestekârlar Mehter müziğinden ilham alarak yazdıkları parçalar üzerine bu terimi kullandıkları bir terimdir. İtalyanca olan bu tabir, Tanzimattan sonra, Türk veya Doğu mûsikîsi manâsında kullanılmıştır. Mızıka-i Hümâyün hocası olarak İstanbul'a gelen İtalyanların kullandıkları bu tabirin milli mûsikîye isim olarak uzun süre kullanılması gariptir. Ancak Sadettin Arel gibi Türk müziğinin ileri gelenleri bu tabire şiddetle karşı koymuş sonunda yerine “Türk Mûsikîsi” tabirini getirmişlerdir (Öztuna, 1969: 27). “Alafranga” terimi ise Batı müziği anlamına gelir. Osmanlı İmparatorluğu'nda alafranga müzik, Avrupa'dan gelen müzikal etkilerin etkileşim sürecinin ürünlerini ifade eder. Bu müzik, genellikle Batı müziği formları, armonileri ve enstrümanları üzerinden icra edilmiştir. Osmanlı sarayı ve entelektüel çevrelerde alafranga müziğin yaygınlaşması, Batı ile olan kültürel ve diplomatik ilişkilerin bir yansımasıdır. Osmanlı İmparatorluğu'nda “alaturka-alafranga” müzik algısı, bu iki farklı geleneğin zaman zaman bir araya getirilmesiyle oluşmuştur. Bazı besteciler ve müzisyenler, geleneksel Türk müzikal formlarını Batı müziği teknikleri ve enstrümanlarıyla harmanlamışlardır.

Bu sentez, hem klasik Türk müziği makamlarının hem de Batı müziği form ve tarzlarının birleşimini içerir (Toker, 2012:1118).

Osmanlı İmparatorluğu'nda alaturka-alafranga müzik algısının gelişiminde sarayın ve pâdişahların önemli bir rolü vardır. Pâdişahlar, özellikle Batı müziği eğitimi alarak ve Batı müziği besteleri icra ederek bu sentezi teşvik etmişlerdir. Sultan Abdülaziz gibi pâdişahlar, Batı müziği ile olan kişisel ilgileriyle bu müzikal değişim sürecinde belirleyici olmuşlardır. Alaturka-alafranga müzik algısı, Osmanlı toplumunda zamanla kabul görmüş ve müzikal icra sahnelerinde yaygınlaşmıştır. Bu müzikal sentez, Osmanlı müziğinin evriminde ve dönemin müzikal kimliğinin oluşumunda önemli bir rol oynamıştır (Yiğit, 2019:40-41).

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Osmanlı Devleti'nin bestekâr Pâdişahlarından biri olan Sultan Abdülaziz'in, İtalyan asıllı hocası Callisto Guatelli'den aldığı Batı müziği eğitimi sonrası bestelediği “Valse Davet (Invitation à la Valse)” adlı eseri ve hocasının Pâdişah onuruna bestelediği “Aziziye Marşı” adlı eserlerini “tarihsel müzikoloji” çerçevesinde, “karşılaştırmalı müzikoloji” bağlamında inceleyerek dönemin sanat anlayışındaki müzikal sentezinin bu alandaki varlığını yansıtmaktır.

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Yaşamı boyunca Türk müziği ile ilgilenen Abdülaziz'in Avrupa seyahatini gerçekleştirdikten sonra eğitimine Callisto Guatelli'yi dâhil etmesiyle Batı müziğine yönelip bu alanda eserler yazması, “Alaturka ve Alafranga” tarzında farklılaşan müzikal kavramların tespiti ve kullanım amacı açısından incelemeler yaparken değinilmeyi gerektiren önemli bir husustur. Bu araştırma ise Sultan Abdülaziz ve Guatelli Paşa tarafından Batı müziği alanında ortaya konulmuş olan ilgili eserlerin analizi çerçevesinde varyasyonlara sahip olguları içermesiyle dönemin müzik anlayışının farklılaşması açısından önem arz etmektedir.

Örneklem

Çalışmanın örneklemi Sultan Abdülaziz'in bestelediği “Valse Davet (Invitation à la Valse)” ve Callisto Guatelli'nin bestelediği “Aziziye Marşı” eserleri oluşturmaktadır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, “Valse Davet (Invitation à la Valse)” ve Callisto Guatelli'nin Sultan için bestelediği “Aziziye Marşı” eserinin analizi ile sınırlandırılmıştır.

Araştırmanın Varsayımları

Araştırmanın varsayımları; elde edilen notasyonların doğru olduğu ve uygulanan analizlerin araştırma amacına uygun olduğu şeklindedir.

Terim ve Tanımlar

Alaturka müzik

Türk müziğinde Osmanlı dönemine özgü geleneksel bir müzik türünü ifade eder. Bu müzik türü, makam sistemi üzerine kurulmuş olup belirli kurallar ve motifler çerçevesinde icra edilir. Alaturka müzik, Batı müziğinden farklı olarak, genellikle daha karmaşık ritmik ve melodik yapılar içerir (İlyasoğlu, 2009:322).

Alafranga müzik

Osmanlı İmparatorluğu'nda Batı müziği etkisiyle ortaya çıkan bir müzik tarzını ifade eder. Bu terim, "Batı tarzı" anlamına gelir ve özellikle 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Osmanlı'da Batı müziğinin etkilerinin artmasıyla birlikte kullanılmaya başlanmıştır (İlyasoğlu, 2009:322).

Vals

Vals, üç zamanlı bir ritme sahip, zarif ve akıcı hareketlerle yapılan bir çift dansıdır. Kökeni 18. yüzyılın sonlarına, özellikle Avusturya ve Almanya'ya dayanmaktadır. Vals, Avrupa'da popülerlik kazandıktan sonra, dünya genelinde yaygınlaşmıştır (Çalan; Türker ve Karamollaoğlu, 2021:197).

Marş

Marş, genellikle belirli bir ritmik yapı ve tempoya sahip olan, askeri geçit törenleri, resmi törenler, kutlamalar ve diğer etkinliklerde çalınan veya söylenen müzik eseridir. Marşlar, coşkulu ve enerjik bir karaktere sahiptir ve belirli bir düzen içinde yürüyen grupların adımlarına eşlik etmek için tasarlanmıştır (Uçan, 2022:21).

YÖNTEM

Bu çalışma literatür tarama modelini temel almaktadır. Tarama araştırmalarının öne çıkan özelliklerinden biri, bu tür araştırmaların verilerinin çeşitli kaynaklardan toplanması ve konuyla ilgili detaylı bilgi sağlanması nedeniyle yüksek geçerliliğe sahip olmalarıdır. Araştırma örnekleminin belirlenmesi, tarama araştırmalarının önemli bir özelliğidir (Karakaya, 2009:60). Literatür taraması, alanda konuyla ilgili bugüne kadar hangi türde çalışmalar yapıldığını, önceki çalışmaların bulgularını, kullandıkları yöntemi, alana katkılarını, henüz araştırılmamış noktalarını anlamımıza sağlayan bir yöntemdir. Her araştırma seçilen veri toplama yönteminden bağımsız olarak literatür taramasıyla başlar. Literatür taramasıyla elde edilen veriler cevabınızı ve hipotezi oluşturmaktadır (Karahasanoğlu ve Yavuz, 2018:18). Tarama araştırmalarının öne çıkan özelliklerinden biri, bu tür araştırmaların verilerinin çeşitli kaynaklardan toplanması ve konuyla ilgili detaylı bilgi sağlanması nedeniyle yüksek geçerliliğe sahip olmalarıdır. Araştırma sürecinde bahsi geçen bilgiler, dergi makaleleri ve çeşitli çevrimiçi kaynaklardan temin edilerek araştırma kapsamında ilgili bilgilere ulaşılmıştır. Araştırmada, araştırmanın örneklemini oluşturan Valse Davet (Invitation à la Valse) ve Aziziye Marşı adlı eserler ele alınarak karşılaştırılmalı eser analizi yöntemlerinden yararlanılmıştır. Gerçekleřtirilen eser analizi yöntemi esnasında çalışmanın metodolojisi aktarılmıştır.

Metodoloji

Araştırma kapsamında ele alınan eserler; form ve yapı anlamında melodik, ritmik ve armonik açıdan incelenmesinin yanı sıra dinamik ifade, enstrümantasyon, kültürel ve tarihsel bağlam açısından da analizler yapılmıştır. Ayrıca eserlerin analizinde nota üzerinde görülen “semyotik” analiz çerçevesinde “ses benzerliği, hareket benzerliği ve söz boyama” tekniklerinden faydalanılmıştır.

Gärtner’e göre eserlerde kullanılan triller, bir kuř vb. ötüşünün sesini temsil ettiğinden sesle sağlanan bir benzerlik oluşturulur. Müziğin doğadaki canlıların sesini taklit etmesi, müzikal betimleme unsuru olarak değerlendirilmiştir. Bu duruma “ses benzerliği” denilmektedir (2016:212-223).

Gärtner ayrıca notasyondaki hareket benzerliğine dikkat çekmektedir. Genelde kısa sürede hızlı koşmalar yapıp ardından da uzun süreli beklemeler yapan gelincik vb. hareketiyle, eserin

notasındaki seslerin süreleri ve hareketliliği arasında bir benzerlik kurulup kurulamayacağı sorgulanır (Gärtner, 2016:212-223.).

Ses ve hareket benzerliği dışında “müzikal semiyotik” çerçevesine giren bir diğer analiz tekniği ise söz boyama tekniğidir. Söz boyama tekniği temel olarak müzik ile konuşma dili arasındaki amaçsal benzerliğe dayandırılmaktadır. Söz boyama tekniğinde bestecinin sözel anlamı müzik aracılığı ile fiziksel benzerlikler üzerinden betimlemesi için gelenekselcilik çerçevesinde söz ve müzik arasında doğal bir benzerlik bulunmamasına rağmen kültürel veya toplumsal çağrışımlara dayanan müzikal tasvirler için kullanılır. Ancak her zaman boyanan söz değildir. Dolayısıyla eserlerde boyanan bazen eserin başlığı ya da teması da olabilir (Monelle, 2006; Swain, 1996'dan Akt. Özen ve Baysal, 2017:54-57). Burada ifade edilmek istenen esasında eserin müzikal hattı, yani notaların görsel olarak oluşturduğu motiflerdir. Bu motiflere “dağ, dalga, fırtına ve kılıç” motifleri şeklinde isimlendirmeler verilebilir.

Dağ Motifi

Dalga Motifi

Fırtına Motifi

Kılıç Motifi

Nota 1. Müzikal hat motifleri

Görselde “Dağ Motifi” olarak adlandırılan müzikal hareket, George Frideric Handel’in “Every Valley Shall Be Exalted” adlı eserinde görselin exalted (yükseltilmiş) kelimesinin yani sözlerin anlamıyla birebir örtüştüğünü görülmektedir (Swain, 1996:145).

“Dalga Motifi” ise Ahmet Avni Konuk’a ait Rast Kâr-ı Nâtık adlı eserinde müzikal hattın dalha şeklinde ilerlemiş olduğu görülmektedir (Okcu, 2023:47).

Wagner’in “Die Walküre” operasından verilen bu temalar fırtına ve kılıcı müzikal olarak sembolize etmektedir (Brown, 1999: pencer, ve Millington, 2010:17-24).

Sultan Abdülaziz’in sanatkârlığı ve sanat eserleri

1830 yılında İstanbul’da II. Mahmud’un Pertevniyal Sultan’dan olan oğlu 32. Osmanlı Pâdişahı Abdülaziz’in kişisel gelişiminde, annesi Pertevniyal Valide Sultan’ın dindar ve gelenekçi karakteristiğinin etkilerini benimsediği ve Pâdişahlığı süresince bu fikir yapısına uygun olarak davrandığı bilinmektedir. 1834 yılında Kur’an talimine başlamış, Akşehirli Hasan Fehmi Efendi’den Arap dili ve şer’i ilimler Neyzen Yusuf Paşa’dan ney eğitimi almıştır. Pâdişahlığının ilk senelerinde yanan saray tiyatrosunu yaptırmayarak saray ahırlarına devretmesi ve sarayda bulunan bazı Batı müziği hocalarını görevden alması tepki çekse de, kendisinin hanedanın diğer üyeleri arasında bir Batı müziği eseri besteleyen ilk isim oluşu ve dolayısıyla Batı müziğine en hâkim Pâdişah oluşu bilgisi yadsınamaz nitelikte bir gerçektir. Bu durumun sebebinin, yetiştirilme tarzından ortaya çıkan gelenekçi karakter yapısı ve milli değerlere sahip çıkmaya meyilli bir fikir yapısına sahip olmasından kaynaklı olduğu ve devlet işleyişini etkileyen kararları bu hususlara göre biçimlendirme arzusundan kaynaklandığı düşünülmektedir. Batıya ve Batının alışkanlıklarına karşı yaklaşımının olumsuz olduğu düşüncesi Sultanın Avrupa seyahatinden sonra farklılaştığı ve bu gezi itibarıyla hem Doğu hem de Batı görüşlerini benimseye başladığı ve bu doğrultuda yenilikler yaptığı kayda geçmektedir (Kurtçu, 2022:993-995).

Müzik alanında oldukça yetenekli olan Abdülaziz’in Türk müziği dışında Guatelli’den Batı müziği eğitimi aldıktan sonra Batı müziği alanında da eserler ortaya çıkarmıştır (Toker, 2012:79). Guatelli’den aldığı eğitimin katkılarıyla Batı müziği çerçevesinde “Invitation à la Valse”, “La Gondolle Barcarolle”, “La Harpe Caprice” ve “Polka” adlı dört eseri bestelemiştir. Bu parçaların dışında “Melancholy” adında bir vals eserinin de bulunduğu fakat Milan’da basılacağı söylenmesine rağmen notasının kaydına ulaşılamamıştır. Bu eserlerinden yalnızca “Invitation à la Valse” isimli parçanın notası bulunmaktadır (Artaç, 2018:47).

Sultan Abdülaziz'in Müzik Alanına Katkıları ve Yenilikçi Yaklaşımları

Hem Türk hem Batı müziğinde olmak üzere eserler yazmış ve aldığı müzik eğitiminin neticesinde piyano, lavta ve özellikle de ney sazını ileri derecede icra etmiştir. Bunların yanı sıra, Türk bestekâr ve hanendeyi koruyup opera ve tiyatrodan ziyade orta oyununu seyretmesi ile halk, Pâdişahının milli kültürü canlandıracağını ve milli değerlere de bağlı kalacağını kavramaya başlamıştır. Özellikle Avrupa seyahatinden sonra Batı müziğine yöneldiği görülmüştür (Kurtçu, 2022:995). Abdülaziz, İngiltere seyahati süresince birçok sanatsal faaliyete katılmıştır. İlk olarak 13 Temmuz'da Sultan onuruna Buckingham Sarayı'nda bir Kraliyet Balosu tertip edilmiştir. Sonrasında ise 15 Temmuz'da Covent Garden Tiyatrosunda Kraliyet İtalyan Operası'nın hazırladığı temsile katılmıştır. Şerefine bestelenen Ode'nin icrâsının ardından Auber'in "Masienello" adlı operası sahnelenmiştir. Sultan, 16 Temmuz'da Cyrstal Palace'da bir konser ve ateş gösterisi izlemiştir. Bu konserde iki bin kadar müzisyenin sanat icra ettiği bilinirken pâdişahın bir sene evvel yanan Cyrstal Palace'ın tamiri için bin lira bağışladığı bilinmektedir (Aracı, 1988:30). 18 Temmuz'da Lord Mayor tarafından Guildhall'de Sultan onuruna bir konser verilmiştir. Bu programdaki repertuvar, Donizetti, Verdi ve Rossini gibi birçok önemli müzisyenin eserinden oluşmuştur (Toker, 2012:61).

Kendisinin döneminde yapılan Türk müziği eserlerine bakılacak olursa, çoğunlukla Hicazkâr ve Şehnaz makamları öne çıkmaktadır. Bu durumun sebebi ise bestelerin Abdülaziz'in en sevdiği makamlar üzerine yazılmasıdır. Abdülaziz döneminde sarayda Batı müziği etkinlikleri azalmasına rağmen Gedikpaşa Tiyatrosu ve Opera Tiyatrosu gibi girişimlere hükümet tarafından destek sağlandığı görülmüştür. Arşiv kayıtlarındaki Batı müziği eserlerin yanı sıra Sultan Abdülaziz'in bestelediği Alaturka parçalardan sadece 4 tanesinin notasına ulaşılabilmektedir. Eserlerin güfte sahiplerinin bilinmemesiyle beraber isimleri ve makamları ise şu şekildedir: Şevkefza makamındaki "Ey Nevbahar-ı hüsnü an" isimli eseri, Evcara makamında bestelediği "Ettiğinden utanmazsın" isimli eseri, Muhayyer makamında bir şarkı olan "Bihuzurum nâle-i mürğ-i dil-i divaneden" isimli eseridir. Sözlü eserlerinin dışında yazdığı sözsüz eserleri ise Hicaz Sirto, Hicaz Mandıra ve Kanun Taksimi olarak sıralanabilir. Bestelerinden en çok sevileni Hicaz sirto olmakla birlikte diğerlerine nazaran günümüze kadar sıklıkla icra edilen eseridir (Kurtçu, 2022:995-996).

Callisto Guatelli'nin Sultan Abdülaziz ile Kişisel Bağlantısı ve Sanatsal İş birliği

26 Eylül 1819 doğan İtalyan müzisyen Callisto Guatelli Paşa, Donizetti'den sonra uzun yıllar Muzıka-i Hümayun'un şefliğini yapmıştır. İlk olarak Sultan II. Abdülhamid için, "Osmaniye Marşı, Bayram Marşı, Yıldız Marşı ve Şefkat Marşı" adlı eserlerinde özellikle yerel ezgiler ve makamsal motifler kullanmış ve halkın da kolay anlaması için bu türde eserler yazmıştır. Türk bestekârlarının eserlerini harmanlayarak çok sesliliği öne çıkartmaya çalışmıştır (Gazimihal,1955:71). Osmanlı İmparatorluğu'nda Batı müziğinin tanıtılması ve yaygınlaşmasında büyük rol oynayan Callisto Guatelli'nin, 19. yüzyılda Sultan Abdülmecid'in modernleşme hareketleri kapsamında, Batılı müzisyenleri Osmanlı İmparatorluğu'na davetleri esnasında Pâdişah tarafından İstanbul'a çağırılmasıyla Osmanlı ordusunun müzik eğitimine katkıda bulunmak üzere görevlendirilmiştir. Guatelli, Osmanlı'nın batılılaşma sürecinde, müziğin önemli bir parçası haline gelmesine katkıda bulunarak Batı müziği ile Osmanlı müziğini birleştirmiş ve yeni bir müzikal tarzın gelişmesine yardımcı olmuştur. Şark ve garp müziğinin buluşması anlamında Guatelli Paşa'nın, vals gibi Batı müziği formlarını Osmanlı müziği ile harmanlayarak, iki farklı müzik kültürünün buluşmasını sağlaması, Osmanlı müziğinin zenginleşmesine ve çeşitlenmesine katkı sağlamıştır. Ayrıca Batı müziği teorisi ve pratiği üzerine Osmanlı müzisyenlerine verdiği eğitimlerle, Batı müziği tekniklerinin Osmanlı müziğinde yaygınlaşmasını sağlamıştır. Dolayısıyla Guatelli Paşa'nın çalışmaları, bu modernleşme sürecinin önemli bir unsuru olarak kaydedilmiştir (Aracı, 2014:287-289).

Callisto Guatelli'nin, Avrupa'dan müzisyenler ve sanatçılar getirerek Sultan Abdülaziz'in bu sanatçılarla etkileşime girmesini sağlaması Sultan'ın Avrupa seyahati sonrası artan Batı müziğine olan ilgisini ve bilgisini daha da pekiştirmiştir. Guatelli'nin eğitimleri ve rehberliği Sultan Abdülaziz'in Batı müziği tarzında başarılı eserler bestelemesine ve Osmanlı sarayında Batı müziğinin yaygınlaşmasına katkıda bulunmuştur. Bu eğitimler sayesinde Sultan Abdülaziz Batı müziği formlarını, armoni ve melodik yapılarını öğrenme fırsatı bulmuştur (Baydar, 2010:284-291).

Guatelli'nin saray için valsler ve marşları bestelemesi, valslerin sarayda popüler hale gelmesiyle Osmanlı müziğinin Batı müziği ile olan etkileşimini artırıp kültürel bir sentez yaratmıştır (Işıқтаş, 2016:1115-1119). Osmanlı İmparatorluğu için birçok marş, vals ve polka besteleyen Guatelli Paşa'nın eserleri hem resmî törenlerde hem de saray etkinliklerinde çalınmıştır. Guatelli Paşa'nın etkisiyle Sultan Abdülaziz'in bestelerinin sadece sarayda değil, aynı zamanda halka açık

etkinliklerde de icra edilmesiyle Batı müziğinin Osmanlı toplumunda daha geniş bir kitleye ulaşması sağlanmıştır. Saray içi etkinlikler kapsamında Guatelli Paşa'nın saray içinde düzenlenen konserler, balolar ve diğer müzikli etkinliklerde önemli bir rol oynadığı kayda geçmiştir. Paşanın eserlerinden bazıları Hamidiye Marşı, Mecidiye Marşı, Aziziye Marşı gibi Pâdişahlar için bestelenmiş marşlar; valsler ve polkalar olmak üzere saray baloları ve diğer eğlence etkinlikleri için bestelenmiş dans müzikleri ve dini müzik kategorisinde olan kilise müziği ve diğer dini temalı eserler olarak sıralanabilmektedir (Baydar, 2010:287).

BULGULAR

Çalışmamızın bu bölümünde Sultan Abdülaziz'e ait "Valse Davet (Invitation à la Valse)" ve Callisto Guatelli'ye ait "Aziziye Marşı" eserlerinin analizi yapılmış ve bundan hareketle çeşitli bulgulara yer verilmiştir.

"Valse Davet" Sultan Abdülaziz'in Batı müziği etkisinde bestelediği eserlerden biridir. Bu eser, Batı müziğinin Osmanlı müziğiyle nasıl kaynaştığını gösterir. Bu bağlamda eseri form ve yapı anlamında melodik, ritmik ve armonik açıdan incelemenin yanı sıra parçaya dinamik ifade, enstrümantasyon ve genel atmosfer çerçevesinde bakıldığında analizi detaylandırmak mümkün olacaktır. Ayrıca eserlerin analizinde nota üzerinde görülen müzikal "semiyotik" analiz çerçevesinde Gärtner'in "ses benzerliği, hareket benzerliği" doğrultusunda "söz boyama" tekniğinden faydalanılmış olup ton ya da makam analizi yapılmamıştır.

"Aziziye Marşı" ise Osmanlı İmparatorluğu döneminde Sultan Abdülaziz'e ithaf edilen bir marştır. Marş, 19. yüzyıl Osmanlı müziğinin bir örneği olarak hem Batı hem de Doğu müzik unsurlarını barındırmaktadır. Analiz kapsamında form ve yapı unsurlarını incelerken melodik, armonik, tonal ve ritmik yapıya değinmek, aynı zamanda enstrümantasyon, kültürel ve tarihsel bağlam açıdan eserin detay noktalarına ulaşmayı kolaylaştıracaktır. Çalışmada iki farklı forma ait eser seçilmiştir. Çünkü aynı formda eserin yürüyüş biçimleri aynı olacağından semiyotik analizde sağlıklı sonuç elde edilemeyecektir. Dolayısıyla karşılaştırma için Guatelli'ye ait bir vals yerine doğrudan Abdülaziz'e ithaf edilen bir marş seçilmiştir.

Valse Davet (Invitation à la Valse) adlı eserin Müzikal Semiyotik analizi

Müzikal Betimleme

Ses Benzerliği: Bülbül ötüşü tekniği

Hareket Benzerliği: Gelincik yürüyüşü tekniği

Dağ Motifi

♩ = 120

7

14 D.S. al Coda

21

26 ♩ = 100

Nota 2 . Valse Davet (Invitation à la Valse) (Muscore, 2022).

Görsel 1. Valse Davet adlı eserin ses kaydı

Semiyotik Analiz

Nota üzerinde yuvarlak halka içerisinde belirtilen alanlarda müzikal betimlemeler ifade edilmektedir. Buna göre eserin müzikal betimlemesinde ses benzerliği “bülbul ötüşü”, hareket benzerliği ise “gelincik yürüyüşü” şeklindedir. Eserin müzikal yürüyüş modeli ise geneli itibarıyla “dağ motifi” şeklindedir.

Form ve Yapı

Form: "Valse Davet" klasik vals formuna uygun olarak genellikle A-B-A şeklinde bir yapı izlemektedir. Bu form, dinleyicilere ana temayı tekrar eden bir düzen sunmaktadır.

Giriş: Parça, genellikle ana temanın tanıtıldığı bir enstrümantal girişle başlamıştır.

Gelişme: Orta bölümlerde, ana tema üzerinde varyasyonlar yapılarak farklı melodik materyaller tanıtılmıştır.

Sonuç: Ana tema, çeşitli varyasyonlar sonrasında tekrar edilmiş ve parça sonlandırılmıştır.

Melodik Yapı

"Valse Davet," Osmanlı saray müziğinin zarif ve süslü melodik yapısını yansıtırken eserin melodisi, genellikle akıcı ve lirik bir yapı içerisindedir. Ayrıca geniş bir dinamik yelpazeye sahip olan bu ezginin, romantik ve duygusal bir ifade taşıdığı da görülmektedir.

Modülasyon

Re minör tonalitesinde yazılmış eser içerisinde re majör modülasyonu kullanılmıştır. Ayrıca tonal yapı içerisinde armonik geçişler sıklıkla kullanılmıştır. Bu geçişler parçanın melodik zenginliğini artırmıştır. Ayrıca melodik temalar arasında geçişler yaparak dinleyiciye çeşitlilik sunmaktadır.

Ritmik Yapı

Ritim: Parça, vals ritmine uygun olarak 3/4'lük ölçüde yazılmıştır. Bu ritim, parçaya dans edilebilir bir nitelik kazandırmıştır. Ayrıca modülasyon uygulanan bölümün sonundan ana tona geçerken bir yavaşlama kullanılmıştır.

Tempo: Orta hızda bir tempoya sahiptir, bu da melodinin zarif ve akıcı bir şekilde devam etmesini sağlamaktadır.

Armonik Yapı

Eser, Batı müziği etkilerini yansıtarak zengin bir armonik yapı sunmaktadır. Re minör tonunda yazılan eserde klasik olarak eksen-çeken-eksen yapısı kullanılmıştır. İlk tema çeken akorun ardından eksenin majörü kullanılarak bitirilmiştir. Bu yapı eserin finalinde de kullanılmış ve majör bir bitiriş kullanılmıştır. Modülasyon kullanılan eserin ikinci bölümü re majör tonunda yazılmıştır.

Eser genelinde major ve minör akorlar arasında geçişler bulunmakta ve zengin bir armonik yapı içermektedir.

Eserin Genel Atmosferi

"Valse Davet," zarif ve asil bir atmosfer sunarken Osmanlı sarayının ihtişamını ve Batı müziğinin romantik etkilerini bir araya getirmektedir. Melodik ve armonik zenginlik, eserin etkileyici ve unutulmaz olmasını sağlamaktadır.

Aziziye Marşı adlı eserin Müzikal Semiyotik analizi

Bu eserin ulaşılan notaları nota yazım programları ile oluşturulmadığı için yeniden notaya alınmış ve yeni notalar üzerinden müzikal semiyotik analizi yapılmıştır.

Nota 3. Aziziye Marşı orijinal notalarının bir kısmı (Divanmakam, 2021).

Müzikal Betimleme**Ses Benzerliği:** Bülbül ötüşü tekniği**Hareket Benzerliği:** Gelincik yürüyüşü tekniği**Dağ ve Dalga Motifi**

Callisto Guatelli

Tempo di marcia

The musical score is presented in five systems, each containing three staves (treble, middle, and bass clefs). The key signature is two flats (B-flat major), and the time signature is 3/4. The tempo is marked 'Tempo di marcia'. The score includes dynamic markings such as 'f' (forte) and 'p' (piano). The music features a melodic line in the treble clef and a rhythmic accompaniment in the bass clef. The score is divided into measures, with measure numbers 5, 11, 16, and 20 indicated at the beginning of their respective systems.

Dalga motifi

K
l
i
c
m
o
t
i
f
i

Fine

1.

2.

p

p

The image displays a musical score for the Aziziye Marşı, consisting of five systems of music. Each system includes a vocal line (treble clef) and a piano accompaniment (treble and bass clefs). The score is marked with measure numbers 55, 61, 67, 73, and 79. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, often grouped in triplets. A large slur covers the vocal line from measure 73 to 84. The final system, starting at measure 84, is labeled 'D.C. al Coda' and shows the beginning of the coda section with a treble clef and piano accompaniment.

Nota 4. Aziziye Marşı notaları

Görsel 2. Aziziye Marşı ses kaydı

Semiyotik Analizi

Nota üzerinde yuvarlak halka içerisinde belirtilen alanlarda müzikal betimlemeler ifade edilmektedir. Buna göre eserin müzikal betimlemesinde ses benzerliği “bülbul ötüşü”, hareket benzerliği ise “gelincik yürüyüşü” şeklindedir. Eserin müzikal yürüyüş modeli ise geneli itibarıyla “dağ ve kılıç motifi” şeklindedir.

Form ve Yapı

Form: Marş formunda bestelenmiştir. Geleneksel marş formu genellikle A-B-A (ternary) veya A-B-A-B (rondo) yapısında bir görünüme sahip iken Aziziye Marşı’da A-B-A formunu takip etmiştir. Bölümler: Marş sekiz ölçülük bir girişin ardından A, yine sekiz ölçülük hazırlık kısmının ardından modülasyon yapılan B bölümü ve finali oluşturan A bölümlerinden oluşmuştur.

Melodik Yapı

Ana Tema: Marşın ana teması genellikle güçlü ve coşkulu melodilerden oluşmaktadır. Guatelli Paşa Sultan Abdülaziz'e ithafen yaptığı bu bestede, güçlü bir karakter ve majör tonlar kullanarak imparatorluğun gücünü ve ihtişamını yansıtmıştır.

Motifler: Melodik motifler, tekrarlayan yapılarla dinleyicinin aklında kalıcı bir etki bırakmayı hedeflemiştir.

Armoni ve Tonal Yapı

Do minör tonunda bestelenen marş çeken ve melodik yapı kullanımı ile coşkulu bir havaya bürünmüştür. B bölümünde yapılan modülasyon ile do majör tonalitesi kullanılmıştır. Bu bölüm majör olarak yazılmasına rağmen ana temayı içeren A bölümüne göre daha yumuşak bir duyum içermektedir. Klasik batı müziği armonisinde yazılan marş kısa geçişlerde armonik minör kullanımından doğan artık ikili aralığı ile kısa bir Türk müziği tınısı ortaya koyduğu söylenebilir.

Ritmik Yapı

Tempo: Marş tempolu ve yürüyüş temposunda bestelenmiş ve bu durum notasyonda belirtilmiştir. Bu, askeri marşların karakteristik özelliklerinden biridir.

Ritim: Ritmik yapının, düzenli ve tekrar eden ölçülerden oluşması marşın yürüyüş ritmine uygun olmasını sağlamıştır. B bölümünde modülasyonla birlikte ritmik yapıda da değişiklik gözükmemektedir. Bu değişiklik marş temposunu bozmamakla beraber duyulmuşta farklılık oluşturmaktadır.

Dinamikler: Dinamik geçişler, marşın enerjik ve güçlü yapısını vurgulamaktadır. Forte ve piano geçişleriyle marşın dramatik etkisi artırılmıştır.

Kültürel ve Tarihsel Bağlam

Callisto Guatelli, İtalya kökenli bir besteci olarak Batı müziği eğitime sahiptir. Bu nedenle, marşta Batı müziğinin armonik ve melodik özellikleri belirgindir. Ancak, marş aynı zamanda Osmanlı müziğinin etkilerini de taşımaktadır. Bu, Doğu ve Batı müziğinin bir sentezi olarak değerlendirilebilmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sultan Abdülaziz'in Avrupa seyahatleri ve Guatelli Paşa'nın etkisi, Abdülaziz'in Batı kültürü ve sanatına olan sempatisini artırmakla beraber bu ilgi seviyesi, Abdülaziz'in Batı müziği tarzında eserler bestelemesine ve Batı müziği ile Osmanlı müziği arasında kültürel bir etkileşim yaratmasına neden olmuştur. Tanzimat sonrası dönemde hüküm süren Sultan Abdülaziz, alaturka ve alafranga müzik tarzları arasında bir denge kurmaya çalışmıştır. Bu denge, hem modern Batı müziği tekniklerini öğrenmesini hem de Osmanlı'nın geleneksel müzik tarzlarına sadık kalmasını sağlamıştır. Sultan Abdülaziz'in Batı müziğine olan mesafeli tavrı, Avrupa seyahatlerinden sonra değişmiş ve bu doğrultuda Tanzimat sonrasında Osmanlı İmparatorluğu'nda alaturka-alafranga ikilemi yaşanmış olmasına rağmen Abdülaziz'in hükümdarlığı süresince hem Doğu hem de Batı müziği alanında faaliyet gösterdiği ve sanata her anlamda katkıda bulunmuştur. Araştırma konusu kapsamında, Osmanlı'da Batı müziğinin yeri ve önemine dair çeşitli bilgi ve belgeye yer verilmiş,

Sultan Abdülaziz'in aldığı eğitimler sonucunda geliştirdiği kendine özgü müzikal anlayışı ile yaşadığı döneme yenilik getirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Sultan Abdülaziz ve Guatelli Paşa'nın müzikal ilişkisi, Osmanlı İmparatorluğu'nda Batı müziğinin yayılmasında önemli bir rol oynamıştır. Sultan Abdülaziz'in "Valse Davet" adlı eseri, bu etkileşimin bir ürünüdür. Bu eser, hem tarihi hem de müzikal açıdan değerli bir örnektir. Abdülaziz Han'ın, melodik ve armonik zenginliği ile dikkat çeken "Valse Davet" isimli eseri, dönemin müzikal ve kültürel zenginliğini yansıtan bir örnek olarak değerlendirilebilmektedir.

"Aziziye Marşı" yine dönemin Osmanlı müziği ile Batı müziği etkilerinin bir sentezi olarak dikkat çeker. Melodik yapısı, armonik ve ritmik özellikleri, marşın coşkulu ve güçlü doğasını destekler niteliktedir. Guatelli Paşa'nın bu bestesi, Osmanlı İmparatorluğu'nun kültürel ve tarihsel bağlamında önemli bir yere sahiptir. Aziziye Marşı, Guatelli'nin Batı müziği eğitimi ve Osmanlı müziğine olan katkılarının bir yansıması olarak kayıtlara geçmektedir. Eser, güçlü melodik yapısı, zengin armonisi ve düzenli ritmik yapısıyla dikkat çekerken vatanseverlik teması etrafında şekillenen marş, Osmanlı İmparatorluğu'nun müzikal mirasında önemli bir yer tutmaktadır.

Sultan Abdülaziz'in Callisto Guatelli'den etkilenme süreci, Osmanlı İmparatorluğu'nun Batı müziği ile tanışma ve bu müziği benimseme sürecinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Bu etkilenme, çeşitli açılardan incelenebilmektedir. Örneğin müzikal eğitim ve bilgi birikimi anlamında Guatelli Paşa Sultan Abdülaziz'e Batı müziği teorisi ve pratiği konusunda kapsamlı bir eğitim vermiştir. Bu eğitim, Abdülaziz'in Batı müziği formlarını, armoni ve melodik yapılarını öğrenmesini sağlamıştır. Sultan Abdülaziz'in "Valse Davet (Invitation à la Valse)" adlı eseri ile Callisto Guatelli'nin "Aziziye Marşı" adlı eseri arasında farklı açılardan birtakım benzerlikler bulunmaktadır. Her iki eser de, Batı müziği etkilerini taşımakta ve Osmanlı müziğinin Batı müziği ile olan etkileşimini yansıtmaktadır. "Valse Davet" bir vals olarak, 3/4'lük ölçüde, akıcı ve dans edilebilir nitelikte var olan bir Batı müziği formunda bestelenmiştir. Sultan Abdülaziz'in bu eserinin, Batı müziğinin melodik ve ritmik özelliklerini taşıdığı görülmektedir. "Aziziye Marşı" ise bir marş olarak, düzenli ritme sahip, güçlü ve coşkulu melodiler içeren bir Batı müziği formunda bestelenmiştir. Guatelli Paşa'nın bu eseri, Batı müziğinin armoni ve melodik yapılarını kullanmaktadır. Her iki eser de, Batı müziği armonisi ve melodik yapıları kullanıldığı gibi Osmanlı müziğine özgü motifleri ve dokuları da içermektedir. Sultan Abdülaziz'in Batı müziği konusunda aldığı eğitim ve Guatelli'nin Batı müziği öğretimi, her iki eserin de Batı müziği etkisi altında olmasını sağlamıştır. Bu etkileşim, eserlerin Batı müziği standartlarına uygun olarak

bestelenmesine yol açmıştır. Araştırmaya konu olan iki eserde de bu etki görülmektedir. Eserler semiyotik açıdan incelendiğinde her iki eserinde benzer müzikal betimlemeler ve müzikal yürüyüşler doğrultusunda bestelendiği görülmektedir.

Çalışmamız, Osmanlı İmparatorluğu'nun bestekâr pâdişahlarından biri olan Sultan Abdülaziz'in sanat anlayışında kullandığı tekniklerin işleyişini bilimsel bir çalışma ile ortaya koyup hem bestekârın hem de hocasının eserlerini analiz ederek dönemin müzikal yaklaşımını yansıtmaktır. Osmanlı Devleti'nin bestekâr pâdişahlarından biri olan Sultan Abdülaziz'in, İtalyan asıllı hocası Callisto Guatelli'den aldığı Batı müziği eğitimi sonrası bestelediği “Valse Davet (Invitation à la Valse)” adlı eseri ve hocasının ise pâdişah onuruna bestelediği “Aziziye Marşı” adlı eseri inceleyerek dönemin sanat anlayışının bu alandaki varlığını yansıtmaktır. Ayrıca, Callisto Guatelli'nin Sultan Abdülaziz üzerindeki etkisi sadece müzikal eğitim ve bilgi birikimi ile sınırlı kalmamış, aynı zamanda Osmanlı İmparatorluğu'nun Batı müziği ile olan etkileşimini ve bu müziğin toplumda yayılmasını da sağlamıştır. Guatelli Paşa'nın rehberliği ve Sultan Abdülaziz'in müzikal ilgisi, Osmanlı müziğinin zenginleşmesine ve çeşitlenmesine önemli katkılar yapmıştır. Bu etkileşim, Osmanlı müziği tarihinde önemli bir dönüm noktası olarak da var olmaktadır.

KAYNAKLAR

- Aracı, E. (1988). Londra Crystal Palace'da Sultan Abdülaziz onuruna verilen konser. *Toplumsal Tarih*, 29-33.
- Aracı, E. (2014). *Donizetti Paşa - Osmanlı Sarayının İtalyan Maestrosu*. Yapı Kredi.
- Aracı, E. (2016, Şubat 10). *Valse davet I Osmanlı sarayında Avrupa müziği*, [Video]. Youtube. Erişim tarihi: 10. 06. 2024, <https://www.youtube.com/watch?v=PF1HNrYnUPc>
- Aracı, E. (2014, Kasım 16). *Aziziye Marşı*, [Video]. Youtube. Erişim tarihi: 10. 06. 2024, <https://www.youtube.com/watch?v=PF1HNrYnUPc>
- Artaç, A. (2018). Sultan Abdülaziz'in Klasik Batı müziğine bakışının “Valse Davet” adlı bestesi üzerinden değerlendirilmesi, *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 42-59.
- Baydar, E. K. (2010). Osmanlı'da görevli iki İtalyan müzisyen: Giuseppe Donizetti ve Callisto Guatelli, *Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of World of Turks*, 2(1), 282-293.

- Brown, L. (1999, 1 April). An Introduction and Notes to Richard Wagner's The Ring of the Nibelung Retrieved September 2, 2024 from http://larryavisbrown.homestead.com/files/ring/ring0_intro.htm
- Çalan, Z. G. E., Türker, Ö, A., Karamollaoğlu, U. (2021). II. Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e İstanbul Gündelik Hayatında Tango. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 197.
- Divanmakam, (2021, 1 Haziran), *Aziziye marşı notaları*, <https://divanmakam.com/attachments/aziziye-marsi-callisto-guatelli-pasa-belirsiz-v1-pdf.75783/> adresinden 10.07.2024 tarihinde alınmıştır.
- Gazimihal, M. R. (1955). *Türk askeri muzikaları tarihi*, Maarif Basımevi
- Gärtner, V. (2016). "Instrumental Turkish Art Music: A Programme Music?". *Proceedings of the Musicult'16*. Dakam Publishing.
- Işıқтаş, B. (2016). Mûsikî İnkılâbı'nı Osmanlı-Türk modernleşmesinin kültürel ve siyasi mirası olarak yorumlamak. *Rast Müzikoloji Dergisi*, 4(1), 1111-1126.
- İlyasoğlu, E. (2009). *Zaman içinde müzik*, Remzi Kitabevi.
- Karahasanoğlu, S ve Yavuz, E. D. (2018). *Müzikte araştırma yöntemleri*. Berceste.
- Karakaya, İ. (2009). "Bilimsel Araştırma Yöntemleri". Abdurrahman Tanrıoğen (Ed.). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Anı.
- Kurtçu, E. (2022). Sultan Abdülaziz Han'ın besteciliği ve eserleri üzerine Rauf Yekta Bey'in harf inkılabı öncesi yazıları. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (31), 992-1006.
- Muscores, (2022, 27 Mayıs), *Valse davet notaları*, <https://muscores.com/user/27385667/scores/8070795> 21.07.2024 adresinden 10.07.2024 tarihinde alınmıştır.
- Okcu, S. (2023), *Türk mûsikîsinde kâr-ı nâtlıkların beste ve güfte ilişkisi*, (Tez no. 803639), [İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya], Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Özen, E. ve Baysal, O. (2017), Mevlevî ayinlerinde "söz-boyama" izleri, *Porte Akademik* 16(3), 52-70.
- Öztuna, Y. (1969). *Türk mûsikîsi ansiklopedisi I*. (1. Cilt, s. 27) içinde. Milli Eğitim Basımevi
- Spencer, S. ve Millington, B. (2010). *Wagner's Ring of the Nibelung*, Thames & Hudson.
- Swain, J. P. (1996). The Range of Musical Semantics. *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 54(2), 135-152. <https://doi.org/10.2307/431086>

Toker, H. (2012). Sultan Abdülaziz Dönemi'nde Osmanlı Sarayı'nda Mûsikî. *Kadem Musiki ve Edebiyat Dergisi*, (28), 24-142.

Toker, H. (2024). 19. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nin Kapsayıcı Müzik Politikası ve Müzikteki Değişim. *Meshk Journal of Religious Music*, 1(1), 19-33.

Uçan, A. (2022). *Müzik eğitimi*, Arkadaş.

Yiğit, İ. (2019). Tanzimat'tan Cumhuriyet'e mûsikî ve yasaklar. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü/Institute of Social Sciences*, 1-110.

EXTENDED ABSTRACT

In this study, it has been learned that Sultan Abdülaziz, with the Western music education he received from his teacher Callisto Guatelli, gave a different direction to his perception and started to be interested in Western music as well as Turkish music, and developed himself in this field and recorded works. As a result, it has been seen that the integration of eastern and western music was achieved and their musical characteristics were blended. It is possible to see the progress of Sultan Abdülaziz in Western music with the lessons he received from Guatelli Pasha through research and examinations on the works of the two composers. In this context, the study analyzes the works of “Valse Davet (Invitation à la Valse)” composed by Sultan Abdülaziz and “Aziziye March” composed by Guatelli Pasha. As a result of the examinations made on these two works, it becomes clear how the musical understanding of the period changed and the place of Western music in the Ottoman Empire.

This study examines Western music works during the reign of Sultan Abdülaziz, focusing specifically on “Invitation à la Valse” by Sultan Abdülaziz and “Aziziye March” by Callisto Guatelli. Despite the availability of recordings for only five of Sultan Abdülaziz's Western compositions and four Turkish pieces, this research is confined to the analysis of these two aforementioned works.

The research posits that Sultan Abdülaziz's musical direction evolved significantly following his Western music education under Guatelli Pasha after his visit to England, leading to a fusion of Turkish and Western musical elements in his compositions.

Employing a screening model, this study benefits from high validity as it collates data from diverse sources, thereby offering comprehensive insights into the subject matter. Information was

meticulously sourced from periodicals and various online resources. Comparative analysis techniques were utilized to scrutinize “Invitation à la Valse” and “Aziziye March,” which serve as the research sample. The study's methodology was elucidated through the work analysis approach. The objective of this study is to scientifically elucidate the techniques employed by Sultan Abdülaziz, one of the composer Sultans of the Ottoman Empire, in his artistic endeavors, and to convey the musical zeitgeist of the era through an analysis of the works of both the Sultan and his mentor. and to reflect the musical approach of the period by analyzing the works of both the composer and his teacher. Our research includes the work titled “Invitation à la Valse”, composed by Sultan Abdülaziz, one of the composer Sultans of the Ottoman Empire, after the western music education he received from his Italian-origin teacher Callisto Guatelli, and “Aziziye”, composed by his teacher in honor of the Sultan. The aim is to reflect the existence of the artistic understanding of the period in this field by examining the work called “Marşı.”

The fact that Abdülaziz, who was interested in Turkish music throughout his life, included Callisto Guatelli in his education after his trip to Europe, turned to western music and wrote works in this field, is an important issue that needs to be mentioned when making examinations in terms of the detection and purpose of use of musical concepts that differ in the Turkish-Alaturka style. This research is important in terms of differentiating the musical understanding of the period, as it includes phenomena with variations within the framework of the analysis of the works put forward in the field of western music by Sultan Abdülaziz and Guatelli Pasha.

Sultan Abdülaziz's “Invitation à la Valse” and Callisto Guatelli's “Aziziye March” create a culturally interactive synthesis between Ottoman music and western music. Although both works use western music techniques, they also include motifs and textures specific to Ottoman music. In addition, these works were performed both at events held in the palace and at public events, enabling western music to reach a wider audience within the Ottoman society. These similarities show the close relations of Sultan Abdülaziz and Guatelli Pasha with western music and their contributions to Ottoman music. These are important examples that reflect the western music influences of the period and enrich Ottoman music. It is seen that this synthesis between eastern and western music combines the harmonic and melodic richness of western music with the traditional motifs of Ottoman music. The Italian conductor's western music teachings and Sultan Abdülaziz's creative vision strengthened the interaction of Ottoman music with western music and started a new era in Ottoman music.

Callisto Guatelli's influence on Sultan Abdülaziz was not only limited to musical education and knowledge, but also ensured the Ottoman Empire's interaction with western music and the dissemination of this music in society. Guatelli Pasha's guidance and Sultan Abdülaziz's musical interest made significant contributions to the enrichment and diversification of Ottoman music. This interaction exists as an important turning point in the history of Ottoman music. This effect is seen in both works that are the subject of the research. When the works are examined from a semiotic perspective, it is seen that both works were composed in line with similar musical descriptions and musical walks. Within the scope of the research topic, various information and documents regarding the place and importance of Western music in the Ottoman Empire were included, and it was concluded that Sultan Abdülaziz brought innovation to the period in which he lived with his unique musical understanding that he developed as a result of the education he received.